

ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 31 ΜΑΪΟΥ 2006
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Α΄. ΚΕΙΜΕΝΟ

Γιάννης Ρίτσος, *Η Σονάτα του Σεληνόφωτος*

- «[...] Τό ξέρω πώς καθένας μονάχος πορεύεται στόν έρωτα,
μονάχος στη θόξα και στό θάνατο.
35 Τό ξέρω. Τό δοκίμασα. Δέν ώφελει.
Άφησέ με νά ρθω μαζί σου.
- Τοῦτο τό σπίτι στοιχειωσε, μέ διώχνει -
θέλω νά πῶ ἔχει παλιώσει πολύ, τά καρφιά ξεκολλάνε,
τά κάδρα ρίχνονται σά νά βουτάνε στό κενό,
40 οί σουβάδες πέφτουν ἀθόρυβα
ὅπως πέφτει τό καπέλο τοῦ πεθαμένου ἀπ' τήν κρεμάστρα στο
σκοτεινό διάδρομο
ὅπως πέφτει τό μάλλινο τοιμημένο γάντι τῆς σιωπῆς ἀπ' τά γόνατά της
ἢ ὅπως πέφτει μιὰ λουρίδα φεγγάρι στήν παλιά,
ξεκοιλιασμένη, πολυθρόνα.
- Κάποτε ὑπῆρξε νῆα κι αὐτή, - ὄχι ἡ φωτογραφία πού κοιτᾶς μέ τόση
δυσπιστία -
45 λέω γιά τήν πολυθρόνα, πολύ ἀναπαυτική, μπορούσες ὥρες ὀλόκληρες
νά κάθεσαι
καί μέ κλεισμένα μάτια νά ὄνειρεύεσαι ὅ,τι τύχει
- μιάν ἀμμουδιά στρωτή, νοτισμένη, στιλβωμένη ἀπό φεγγάρι,
πιό στιλβωμένη ἀπ' τά παλιά λουστρίνα μου πού κάθε μήνα τά δίνω
στό στιλβωτήριο τῆς γωνίας,
ἢ ἓνα πανί ψαρόβαρκας πού γάνεται στό βάθος λικνισμένο ἀπ' τήν ἴδια
του ἀνάσα,
50 τριγωνικό πανί σά μαντίλι διπλωμένο λοξά μόνο στά δύο
σά νά μήν εἶχε τίποτα νά κλείσει ἢ νά κρατήσει
ἢ ν' ἀνεμίσει διάπλατο σέ ἀποχαιρετισμό. Πάντα μου εἶχα μανία μέ τά
μαντίλια,
ὄχι γιά νά κρατήσω τίποτα δεμένο,
τίποτα σπόρους λουλουδιῶν ἢ χαμομήλι μαζεμένο στούς ἀγρούς μέ τό
λιόγευμα
55 ἢ νά τό δέσω τέσσερις κόμπους σάν τό σκουφί πού φορᾶνε οἱ ἐργάτες
στ' ἀντικρυνό γιαπί
ἢ νά σκουπιζώ τά μάτια μου, - διατήρησα καλή τήν ὄρασή μου
ποτέ μου δέ φόρεσα γυαλιά. Μιά ἀπλή ιδιοτροπία τά μαντίλια.

- Τώρα τά διπλώνω στά τέσσερα, στά όχτώ, στά δεκάξη
ν' άπασχολώ τά δάχτυλά μου. Καί τώρα θυμήθηκα
60 πώς έτσι μετρούσα τή μουσική σάν πήγαινα στό Ώδειο
μέ μπλέ ποδιά κι άσπρο γιακά, μέ δυό ξανθές πλεξούδες
- 8, 16, 32, 64, -
κρατημένη άπ' τό χέρι μιās μικρής φίλης μου ροδακινιάς όλο φώς και
ρόζ λουλούδια,
(συχώρεσε μου αυτά τά λόγια - κακή συνήθεια) - 32, 64, -
κ' οί όρκοί μου στήριζαν
65 μεγάλες έλπίδες στό μουσικό μου τάλαντο. Λοιπόν, σουύλεγα γιά τήν
πολυθρόνα
ξεκοιλιασμένη - φαίνονται οί σκουριασμένες σουστες, τά άχερα-
έλεγα νά τήν πάω δίπλα στό έπιπλοποιείο,
μά πού καιρός και λεφτά και διάθεση - τί να πρωτοδιορθώσεις; -
έλεγα νά ρίξω ένα σεντόνι πάνω της, - φοβήθηκα
70 τ' άσπρο σεντόνι σέ τέτοιο φεγγαρόφωτο. Έδω κάθησαν
άνθρωποι πού όνειρευτήκαν μεγάλα όνειρα, όπως κ' έσύ κι όπως κ'
έγώ άλλωστε,
και τώρα ξεκουράζονται καταάπ' τό χώμα δίχως νά ένοχλούνται άπ'
τή βροχή ή τό φεγγάρι.
Άφησέ με νάρθω μαζί σου [...]»
(Τέταρτη Διάσταση, 1956)

Β'. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Η Σονάτα του Σεληνόφωτος, όπως και οι περισσότερες συνθέσεις της Τέταρτης Διάστασης του Γιάννη Ρίτσου, έχει χαρακτήρα θεατρικό. Να επισημάνετε στο κείμενο που σας δόθηκε τρία στοιχεία που τεκμηριώνουν τη θέση αυτή.
Μονάδες 15
2. Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι: «Ο χρόνος [...] στη Σονάτα του Σεληνόφωτος [...] με το προσωπείο της φθοράς και του θανάτου επενεργεί καταλυτικά σε όλη τη διάρκεια της ποιητικής - σκηνικής δράσης». Να επισημάνετε στο κείμενο που σας δόθηκε τέσσερις σχετικές αναφορές και να τις σχολιάσετε.
Μονάδες 20
3. Να επισημάνετε στο κείμενο που σας δόθηκε τις εικόνες, οι οποίες περιγράφουν τη γυναίκα της Σονάτας και να τις σχολιάσετε.
Μονάδες 20
4. Τό ξέρω πώς καθένας μονάχος πορεύεται στόν έρωτα,
μονάχος στή δόξα και στό θάνατο.
Τό ξέρω. Τό δοκίμασα. Δέν ώφελει.
Άφησέ με νάρθω μαζί σου.
Να σχολιάσετε το παραπάνω απόσπασμα σε δύο παραγράφους.
Μονάδες 25

5. Να συγκρίνετε ως προς το περιεχόμενο το κείμενο που σας δόθηκε από τη Σονάτα του Σεληνόφωτος με το παρακάτω απόσπασμα από την Ελένη του Γιάννη Ρίτσου (και αυτή η ποιητική σύνθεση ανήκει στη συλλογή *Τέταρτη Διάσταση*).

Γιάννης Ρίτσος, *Ελένη*

Σέ τοῦτο τό σπῆτι ὁ ἀγγέρας ἔχει γίνει βαρὺς κι ἀνεξήγητος, ἴσως ἀπό τή φυσικότητα τῆς παρουσίας τῶν νεκρῶν. Μιά κασέλα ἀνοίγει μόνη της, βγαίνουν παλιά φορέματα, θροΐζουν, στήνονται ὄρθια, σεργιανοῦν σιγανά· δυά γρουσά κρόσια μένουν στό χαλί· ἕνα παραπέτασμα παραμερίζει - δέ φαίνεται κανεῖς - κι ὅμως εἶναι· ἕνα τσιγάρο καίγεται μόνο του μέσ στο σταχτοδοχεῖο μέ μικρές διακοπές- ἐκεῖνος πού τῶχει ἀφήσει ἐκεῖ, βόσκεται στ' ἄλλο δωμάτιο, σάν κάπως ἀδέξιος, μέ τήν πλάτη γυρισμένη, κοιτώντας στόν τοῖχο, πιθανόν μιάν ἀράχνη ἢ μιὰ κηλίδα ὑγρασίας, - ἔτσι πρὸς τόν τοῖχο, γιά νά μήν ξεχωρίζει τό σκοτεινό βαθύλωμα κάτω ἀπό τά προτεταμένα ζυγωματικά του. Οἱ νεκροί πιά δέ μᾶς πονοῦν, - κ' εἶναι παράξενο - δέν εἶναι; ὄχι γιά κείνους τόσο, ὅσο γιά μᾶς, αὐτή ἢ οὐδέτερη οἰκειότητά τους μ' ἕναν χῶρο πού τους ἔχει ἀρνηθεῖ καί πού αὐτοί δέ συνεισφέρουν στά ἔξοδα τῆς συντήρησής του εἴτε στήν ἔγνοια τῆς φθορᾶς του, αὐτοί, συντελεσμένοι κι ἀμετάβλητοι, πονοῦν σάν κάπως πιό μεγάλοι.

Μονάδες 20

ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ